

การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดเชียงราย *

The Study of Knowledge Management Status of Administrators Phrapariyattidhamma
School General Education Chiangrai Province

คำนิมิตร ราโชทร (Khamnimit Rachothon) **

อินทร์ จันทร์เจริญ (In Chanjarain) ***

วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (Weeraphan Siririth)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย และ 2) ข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสนับสนุนการสอน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 202 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยระดับสภาพการจัดการความรู้ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ รองลงมา คือ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการกำหนดความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านการเก็บความรู้ และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างความรู้ และ 2) ข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ควรจัดหาแหล่งเรียนอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ควรมีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียนรู้ครบครันเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ควรให้มีการประเมินผลงานโดยให้หน่วยงานมีการกำหนดเกณฑ์ใช้ร่วมกัน การนำความรู้ ไปบริหารพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ , โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวិทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย” หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

** นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย (M.Ed in Educational Administration at Graduate School , Chiangrai College)

*** อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย e-mail: siririth@gmail.com (Adviser in Educational Administration at Graduate School, Chiangrai College)

This research was aimed to study 1) the Knowledge Management Status of Phrapariyattidhamma School General Education Chiangrai Province and 2) the suggestion the Knowledge Management Status of Phrapariyattidhamma School General Education Chiangrai Province. The sample size 202 people that consisted of administrators, teachers and officers under the Phrapariyattidhamma School General Education Chiangrai Province. The instrument was used the questionnaire with five-level scales included the level of strategic leadership which the reliability is 0.97. The statistics used in data analysis were percentage (%) mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.).

The results showed that 1) the Knowledge Management Status of Phrapariyattidhamma School General Education Chiangrai Province, as a whole and an individual, were at high level. In order mean from maximum to minimum were as follows; Knowledge Utilization, Knowledge Transfer, Knowledge Identification, Knowledge Acquisition, Knowledge Storing and Knowledge Development respectively and 2) the suggestion the Knowledge Management Status of Phrapariyattidhamma School General Education Chiangrai Province should support suitable places to learn, give some scholarships to study in higher level, high technology instructional media and access the knowledge management status of administrators efficiently.

Keywords : Knowledge Management , Phrapariyattidhamma School General Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับความรู้ คือมีความรู้เป็นฐาน ที่เรียกว่า “สังคมฐานความรู้” นั่นคือการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ที่เคยมีลักษณะของสารสนเทศคืออำนาจ มาเป็น “ความรู้คืออำนาจ” (อัญญาณี คล้ายสุบรรณ, 2550: 1) การจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเช่นนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยจิตสำนึกใหม่ที่มีคนเป็นศูนย์กลางแบบบูรณาการ ต้องจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนโดยรวม การสร้างจิตสำนึกใหม่ มิได้แค่สอนให้รู้หรือถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้หรือการจัดการกับความรู้ (Knowledge Management) เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกแห่งการเป็นพวกเดียวกันมีเอกภาพในความหลากหลาย จิตสำนึกแห่งการพึ่งพาอาศัยกัน จิตสำนึกแห่งการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไว้วางใจกัน จิตสำนึกในการสร้างพลังร่วมของหมู่คณะ (ประมวล ศรีขวัญใจ, 2550: 1) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการทุกอย่างที่ช่วยพัฒนาหรือปรับปรุงจิตใจ อุบิสัยและคุณสมบัติทางกายภาพต่างๆของมนุษย์ให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของประเทศ (ธร สุนทรายุทธ, 2550: 4)

การเปลี่ยนแปลงขององค์กร ต้องให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมต่างๆ เพื่อความอยู่รอด ความพร้อม และขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ความรู้จึงเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้เกิดนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์จากการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงาน เพื่อการอยู่รอดและ

สามารถที่จะแข่งขันได้ ทุกองค์กรจึงต้องให้ความสำคัญกับความรู้ (สิรินธรา คงอ้วน, 2552: 2) ดังจะเห็นได้จากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ระบุไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดการความรู้ระดับประเทศที่ดำเนินการอยู่ไม่ว่าจะเป็นกรกระทำต่อๆ กันมาตามแบบเดิมหรือถูกต่างประเทศชักจูงหรือสร้างเงื่อนไขให้ทำตาม แต่มนุษย์มีลักษณะพิเศษคือ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ตลอดเวลา การเรียนรู้และสั่งสมความรู้ พัฒนาวิชาการต่างให้ก้าวหน้าทำให้มีการคิดค้นสิ่งต่างๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และธรรมชาติ หากคำตอบจากประสบการณ์ธรรมชาติทำให้ทราบความจริงต่างๆ มากมาย และที่สำคัญ คือ วิชาการที่เป็นความรู้เหล่านั้นมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความสะดวกสบาย การแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัยการเดินทาง ยามเจ็บป่วยก็มียารักษาโรค และวิธีการรักษาทำให้มนุษย์อยู่ได้และมีสภาพที่เหนือกว่าสัตว์ต่างๆ ทั้งหลายในโลก ด้วยการที่มีความรู้ และเก็บสั่งสมความรู้ รู้จักคิด รู้จักเหตุผล ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน (ยีน ภูววรรณ, 2556) การจัดการความรู้จึงเป็นเครื่องมือเพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อมๆ กันคือ เป้าหมายของงาน เป้าหมายการพัฒนาคน และเป้าหมายการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (ประมวล ศรีขวัญใจ, 2550: 2) เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูลสารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะแหล่งข้อมูลบุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้

ความรู้ในสถานศึกษาทุกแห่งมีอยู่มากมาย แต่บางสถานศึกษาไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบจึงทำให้ความรู้กระจัดกระจายและต้องใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลนาน โดยเฉพาะความรู้ต่างๆ ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะคนที่เกิดจากประสบการณ์ ค่านิยมและพฤติกรรมการสอน ที่จะจางหายไปกับผู้เกษียณอายุราชการ การลาออกหรือโอนไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ทำให้ความรู้ในคนๆ นั้นไม่ได้ถูกเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงานรุ่นหลังและไม่ก่อให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ ส่วนความรู้อีกประการหนึ่งคือ ความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit Knowledge) ความรู้เหล่านี้สามารถเผยแพร่ แบ่งปันให้กับผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้ (ยุรดา อรรถธนาสาร, 2552: 1)

ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกองพุทธศาสนา ศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 408 แห่ง แต่ปรากฏว่า การดำเนินงานด้านการบริหารงานและการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่นั้น ยังไม่บรรลุตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน และเป็นความท้าทายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพและความคาดหวังในอนาคตที่ควรจะเป็นไปของระบบการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาศึกษา, 2556: 16) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างของคนในพื้นที่ การจัดการศึกษาจึงต้องทันสมัยและก้าวทันสภาวการณ์ที่มี

การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นไปตามบริบทของแต่ละโรงเรียนและการบริหารงานของผู้บริหารที่จำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการบริหารอยู่ตลอดเวลา

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ได้มีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกันเป็นประจำทุกปี ความรู้ที่นำมาจัดการอบรมสัมมนา มาจากการสำรวจความสนใจและความต้องการของครูในแต่ละโรงเรียนและนำมาพิจารณาในภาพรวม เน้นความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครู กำหนดเป็นองค์ความรู้และเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับมาเป็นผู้ให้การอบรม ครูที่เข้ารับการอบรมมีการจัดเก็บความรู้เป็นบันทึกรายงานการอบรม หรือบันทึกการสัมมนาและทักษะในการปฏิบัติจริงสามารถนำไปใช้ได้อย่างครอบคลุมทั้งงานหลักของตนเอง โรงเรียน และสามารถร่วมกันทำงานเป็นทีมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าการจัดการความรู้ตลอดเวลา ซึ่งในการดำเนินการจัดการความรู้นั้น จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการความรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดเก็บ แลกเปลี่ยนและนำความรู้ที่เก็บไว้ในรูปแบบต่างๆไปใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การรวบรวมความรู้และจัดเก็บลงในเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน จึงเป็นวิธีที่แต่ละโรงเรียนกำลังส่งเสริมให้เป็นระบบ แต่ยังไม่สามารถจัดการความรู้ให้เป็นระบบที่สมบูรณ์ได้ เนื่องจาก โรงเรียนยังเก็บข้อมูลไว้อย่างกระจัดกระจายทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ในยามที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจหรือดำเนินการงานด่วนจึงต้องใช้เวลาาน การไม่นำความรู้ที่ได้รับจากภายนอกมาปรับใช้ ไม่มีการสะสมความรู้ไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไป ไม่แบ่งปันความรู้ที่ได้มาจากการเป็นตัวแทนเข้ารับการอบรม ผู้บริหารยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการให้ครูที่ไปอบรมนำความรู้ที่ได้มาจัดการความรู้ไว้ในฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ของโรงเรียน ทำให้การส่งบุคลากรไปฝึกอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนา อาจไม่คุ้มค่ากับงบประมาณและเวลาที่ใช้ไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการความรู้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับครูในการพัฒนาจัดการความรู้ใหม่ประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสนับสนุนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2555 จำนวน 21 โรงเรียน รวม 368 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสนับสนุนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2555 จำนวน 21 โรงเรียน โดยการเปิดตารางสำเร็จของ เครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 100) โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก รวมกลุ่มตัวอย่าง 202 รูป/คน

2.รูปแบบการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3.ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ การจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย 6 ด้าน ตามแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2554: 18) คือ ด้านการกำหนดความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการเก็บความรู้

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และระดับชั้นที่เปิดสอน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended)

5. การสร้างเครื่องมือ

5.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้สร้างแบบสอบถาม

5.2 ดำเนินการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) มีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้น นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มีข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ

5.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่า IOC และปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรสนับสนุนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

5.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น แล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเชียงราย เรื่องการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล การทำวิทยานิพนธ์ ถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

6.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย พร้อมกับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

6.3 โทรศัพท์ประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ให้ช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามก่อนที่จะฉีกซองส่งกลับมาหาผู้วิจัย

6.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ของการวิจัย ครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ระดับมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ปรับปรุงจากบุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นรายด้านแล้วสรุปแต่ละด้านในภาพรวม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการกำหนดความรู้ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการแสวงหาความรู้ ($\bar{X} = 3.82$) และด้านการเก็บความรู้ ($\bar{X} = 3.80$) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างความรู้ ($\bar{X} = 3.61$)

ด้านการกำหนดความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการพัฒนางานวิชาการ เช่น จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและคู่มือในการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ และโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนทุกปี ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.93$) และ โรงเรียนพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นทุกปี ($\bar{X} = 3.90$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ($\bar{X} = 3.48$)

ด้านการแสวงหาความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับวิธีการปฏิบัติงานที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา การสอนงาน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.98$) และบุคลากรในโรงเรียนได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.88$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.59$)

ด้านการสร้างความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้นำความรู้ที่เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ โรงเรียนได้มอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรในโรงเรียนที่ตรงกับความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 3.84$) และ โรงเรียนได้จัดให้มีการระดมความคิดของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.83$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการสับเปลี่ยนงานกันทำในหน้าที่ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.44$)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้แก่ E-mail, MMS, facebook, Skype เป็นต้น ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมา คือ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.91$) และ บุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน และบุคลากรในโรงเรียนได้ใช้เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยในการ

ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.86$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ การปฏิบัติงานบุคลากรได้มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.78$)

ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือกันในการจัดทำหลักสูตรและพัฒนางานวิชาการ ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา คือ โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนหรือภาคเอกชนในการดูแลควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.71$) และ ทางโรงเรียนมีการส่งเจ้าหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ($\bar{X} = 3.68$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ ทางโรงเรียนมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$)

ด้านการเก็บความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ Internet ใช้ในการสืบค้นความรู้ในแต่ละวัน ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ข้อมูลในรูปเอกสารหรือคู่มือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.86$) และ โรงเรียนมีการปรับปรุงข้อมูลและแนวปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.83$) และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำ website ของโรงเรียนและมีการปรับปรุงข้อมูล อย่างเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.61$)

1.2 ข้อเสนอแนะสภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม 6 ด้าน

ด้านการกำหนดความรู้ การจัดอบรม และวัดประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้มีความสอดคล้อง และบริหารงานจัดการภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ แบบแผนเป็นผู้นำที่ดีเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีบุคลากรที่จบมาโดยตรงมีน้อย มีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรและผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเอง

ด้านการแสวงหาความรู้ สนับสนุนให้บุคลากรให้เรียนรู้ ความรู้ใหม่ๆ อยากให้ทางโรงเรียนได้จัดสามเณรไปศึกษาตามสถานที่ต่างๆ ที่ให้เกิดความรู้แก่ผู้เรียน จัดหาแหล่งเรียนอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป จัดกิจกรรมให้ผู้บริหารเลือกหัวข้อเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อให้ผู้บริหารค้นคว้า นำมาเขียนในรูปแบบ โครงการ เพื่อเสนอ

ด้านการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้สร้างสื่อนวัตกรรม สื่อการสอน ความรู้ที่มีมา มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ นำมาใช้ในกลุ่ม ให้ทางโรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้อะไรวิชา มีการส่งเสริมความรู้โดยให้นักเรียนหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ถาวร การศึกษาดูงานในสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานดีในด้านการบริหารจัดการ กิจกรรมการบรรยายสำหรับผู้บริหาร

ด้านการนำความรู้ไปใช้ ส่งเสริมให้บุคลากรนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ แจกจ่ายองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น แก่โรงเรียนในกลุ่มเพื่อนำไปใช้ในการจัดการบริหารของโรงเรียนของตนเอง การแนะนำวิธีการใช้สื่อให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ปรับใช้ความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ให้มีการประเมินผลงานโดยให้หน่วยงานมีการกำหนดเกณฑ์ใช้ร่วมกัน การนำความรู้ ไปบริหารพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรนำเอาความรู้ด้านต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ องค์ความรู้ที่แจกจ่ายไป มีสภาพการบริหารเป็นอย่างไรบ้างมีปัญหาหรือการพัฒนาอย่างไร มีการนำมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างองค์กรภายในกลุ่ม ให้ทางโรงเรียนเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านการศึกษามาบรรยายหรือเสวนาเกี่ยวกับการทำแผนการสอนหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนามากขึ้น การแลกเปลี่ยนความรู้กันในโรงเรียนทำให้เกิดความรู้ใหม่และเกิดประสิทธิวิธามากขึ้น จัดกิจกรรมให้ผู้บริหารแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการบริหารภายในองค์กรเพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

ด้านการเก็บความรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม ความรู้ที่ใช้ได้ดี หรือมีประโยชน์ต่อการบริหารนำมาจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม บุคลากรทุกคนควรมีบันทึกหลังการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อจัดระบบองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ แบบแผนแล้วการเก็บความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขให้โรงเรียน นักเรียน บุคลากรมีความหน้าไปได้ จัดทำระบบข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการสืบค้น การจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนและนิเทศระหว่างโรงเรียนเพื่อให้ผู้บริหารได้รับความรู้และข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ภายนอกเพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ รองลงมา คือ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการกำหนดความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านการเก็บความรู้ และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างความรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้ให้ความสำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นองค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา วราภรณ์วิมลชัย พิทยาภรณ์ พิชญวงศ์กุลชัย และรุ่งอรุณ ชิตมนตรี (2550: 99) พบว่า สภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูผู้สอน ให้ความสำคัญในการนำความรู้ไปใช้งาน และควรเน้นการสร้างความรู้ที่มีความหมาย กระบวนการร่วมมือกันทั้งครูผู้สอน นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังเวียน ผักไหม (2552: 82) พบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นอาจเป็นไปได้ที่ว่า ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจนสอดคล้องกับการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นไปตามแนวทางเดียวกันกับนโยบายที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารองค์กร พึงนำนโยบายมายึดถือปฏิบัติโดยให้บุคลากรทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมพัฒนาความรู้ความสามารถในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการกำหนดความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการพัฒนางานวิชาการ เช่น จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและคู่มือในการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ และโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนทุกปี รองลงมา คือ โรงเรียนมีส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และ โรงเรียนพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นทุกปี และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการพัฒนา

สื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีผู้รับผิดชอบในการจัดระบบงาน จัดทำและจัดหา เอกสาร ตำรา คู่มือ การประชุมวิชาการ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน สนับสนุนส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการ วิจัย รวมทั้งพิจารณาจำกัดความรู้ที่ไม่จำเป็น หรือความรู้ที่ล้าสมัยออกไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บ ความรู้ ส่งผลให้องค์กรได้ความรู้ที่มีคุณภาพ เมื่อนำไปจัดเก็บเป็นระบบย่อมอยู่ในสภาพที่พร้อมและมีความ เหมาะสม สามารถนำไปใช้งานได้ทันที รวมทั้งมีความรู้ที่จำเป็นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ส่วนข้อที่น้อย ที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความรู้และเข้าใจการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผ่านระบบน้อยจึงใช้วิธีการอื่นแทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา วราภรณ์วิมลชัย พิทยาภรณ์ พิชญวงค์กุลชัย และรุ่งอรุณ ชิตมนตรี (2550: 101) พบว่า สภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านการกำหนด ความรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรได้รับการฝึกอบรมและชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากการฝึกอบรมซึ่งกันและกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญรัตน์ ไทยอุณ สมบัติ (2555: 142) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารจัดการให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดระบบงาน จัดหาเอกสาร หรือคู่มือ ครู เพื่อความสะดวกต่อการค้นหา

ด้านการแสวงหาความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับวิธีการปฏิบัติงานที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การ ประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา การสอนงาน เป็นต้น และ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานในแต่ละวัน และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณ สำหรับพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ต่างมี หน้าที่หลัก คือ การสอน ดังนั้นจึงต้องเรียนรู้จากกระบวนการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อในระดับสูง ขึ้น การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กร เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้มาสอนในห้องเรียน และควรจัดสรร งบประมาณเพื่อพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้พอเพียง และอาจจะยังไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการ สร้างชุมชนปฏิบัติอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ อินทมาตย์ (2552: 91) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชลบุรี พบว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมเรียนรู้ในกิจกรรม การอบรมการประชุม สัมมนา และการเสวนาทางวิชาการ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมและให้การสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการที่เสนอ แผนการดำเนินงาน ที่ เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา

ด้านการสร้างความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้นำความรู้ที่เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตมา ใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ โรงเรียนได้มอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรในโรงเรียนที่ตรงกับ ความรู้ความสามารถ และ โรงเรียนได้จัดให้มีการระดมความคิดของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน อยู่เสมอ และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการสับเปลี่ยนงานกันทำในหน้าที่ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะผู้บริหารได้สังเกตเห็นว่านักเรียนต้องได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านทฤษฎี และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงสนับสนุนครูผู้สอนให้มีการสร้างความรู้ดังกล่าว ส่วนข้อที่น้อยที่สุดนั้น อาจเกิดจากความไม่พอในบุคลากรการทำงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย และทักษิณ ทองไชย (2557: 321) ได้กล่าวถึง การสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยทักษะความสามารถในการจัดการความรู้ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ การสื่อสาร และมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ของบุคคลและสังคมที่เราดำรงชีวิต และนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหา ตัดสินใจและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบตระกูล สืบสารคาม (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า สภาพการจัดการความรู้โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก และด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการสร้างองค์ความรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังเวียน ผักไหม (2550: 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ๆ ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการฝึกทักษะทางคอมพิวเตอร์ให้กับบุคลากร และมีการนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการสร้างนวัตกรรมใหม่จากการส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนา

ด้านการนำความรู้ไปใช้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้แก่ E-mail, MMS, facebook, Skype เป็นต้น รองลงมา คือ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารอย่างสม่ำเสมอ และ บุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน และบุคลากรในโรงเรียนได้ใช้เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน และข้อที่น้อยที่สุด คือ การปฏิบัติงานบุคลากรได้มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้ต้นตัวและกระตือรือร้นในการเรียนรู้วิธีการ หรือปรับเปลี่ยนกลวิธีในการนำความรู้ที่จัดเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ มาใช้อย่างสม่ำเสมอและเลือกวิธีการที่เหมาะสมและรวดเร็วที่สุดจะช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานได้มาก และปริญญา จิตอร่าม (2554: 454) ได้กล่าวถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ว่าเป็นตัวกลางในการประสานของการใช้ความรู้ หรือมีระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงบุคลากรทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกเข้าไว้ด้วยกันเพื่อสามารถดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งควรจัดทำได้รูปแบบ เช่น การจัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ฐานความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ อินทมาตย์ (2552: 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นเครือข่ายเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกัน มีการนำเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้บุคลากรประสานงาน/สื่อสารเชื่อมโยงข้อมูลใช้ประโยชน์ในสถานศึกษา

ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือกันในการจัดทำหลักสูตรและพัฒนางาน

วิชาการ รองลงมา คือ โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนหรือภาคเอกชนในการดูแลควบคุม การก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ในโรงเรียน และ ทางโรงเรียนมีการส่งเจ้าหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนอื่นๆ และข้อที่น้อยที่สุด คือ ทางโรงเรียนมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้จัดกระทำไว้อย่างเป็นระบบมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลและองค์กร ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและประกาศให้ทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ภายในองค์กรและจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กรในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งรวมถึงกระบวนการเรียนรู้และการจัดการระบบข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ รุ่งวิจารณ์ (2551: 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับกระบวนการจัดการความรู้ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผู้บริหารต้องมีหน้าที่ในการชี้ นำ สร้างความเข้าใจ สร้างความผูกพัน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงการทำงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ โพธิ์จิณญาโน (2554: 109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการความรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นการสื่อสารเป็นรายบุคคล วิเคราะห์ความจำเป็น ความต้องการ ศึกษาความสามารถของครูแต่ละคนแล้วส่งเสริมครูได้มีโอกาสใช้ความสามารถพิเศษของตนเอง

ด้านการเก็บความรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ Internet ใช้ในการสืบค้นความรู้ในแต่ละวัน รองลงมา คือ บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ข้อมูลในรูปเอกสารหรือคู่มือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน และโรงเรียนมีการปรับปรุงข้อมูลและแนวปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ และข้อที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำ website ของโรงเรียนและมีการปรับปรุงข้อมูล อย่างเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะในโลกปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้การติดต่อสะดวก และรวดเร็วขึ้น การที่จะนำข้อมูลต่างๆ มาจัดเก็บในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ก็ทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ข้อที่น้อยคือ โรงเรียนมีการจัดทำ website ของโรงเรียนและมีการปรับปรุงข้อมูล อย่างเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและดูแลในการจัดทำ website และงบประมาณในการจัดทำ website ของโรงเรียน ซึ่งการทำ website ของโรงเรียนและเป็นการประหยัดทรัพยากร และลดการสูญหายของข้อมูล นอกจากนี้ยังสามารถค้นหาข้อมูลได้ง่ายขึ้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญรัตน์ ไทยอุ่นสมบัติ (2555: 141) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ด้านการจัดเก็บความรู้ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการมอบหมายให้ฝ่ายวิชาการทำหน้าที่ในการจัดความรู้ให้เป็นระบบ มีการสนับสนุนระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้จากภายนอก เช่น อินเทอร์เน็ต สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ การจัดเก็บความรู้ประเภทต่างๆ ไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้การเก็บรวบรวมการค้นคว้าและการนำมาใช้สามารถกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการกำหนดความรู้ โรงเรียนควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ จัดอบรม และวัดประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้มีความสอดคล้อง และบริหารงานจัดการภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ แบบแผนเป็นผู้นำที่ดีเพื่อพัฒนาโรงเรียน

1.2 ด้านการแสวงหาความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ สนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป

1.3 ด้านการสร้างความรู้ โรงเรียนไม่ควรมีการสับเปลี่ยนงานกันทำในหน้าที่ต่างๆ ส่งเสริมให้สร้างสื่อนวัตกรรม สื่อการสอน ความรู้ที่มีมาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ นำมาใช้ในกลุ่ม ให้ทางโรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้แต่ละรายวิชา

1.4 ด้านการนำความรู้ไปใช้ ในการปฏิบัติงานบุคลากรควรได้มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้บุคลากรนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ปรับใช้ความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

1.5 ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน เชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านการศึกษามาบรรยายหรือเสวนาเกี่ยวกับการทำแผนการสอนหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

2.2 ควรวิจัยศึกษาเชิงคุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จันทนา วราภรณ์วิมลชัย พิทยาภรณ์ พิชญวงศ์กุลชัย และรุ่งอรุณ ชิตมนตรี. (2550). สภาพการจัดกา

ความรู้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือตอนล่าง. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนนคร.

ทัศนีย์ ทองไชย. (2557). “การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.” วารสาร Veridian E-Journal กลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. Vol.7, No. 2 (May - August 2014): หน้า 317 - 334.

ธร สุนทรายุทธ. (2550). การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปริญญา จิตอร่าม. (2554). “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ด้านสุขภาพในชุมชนของสถานีอนามัย.” ”

วารสาร Veridian E-Journal กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. Vol.4, No. 1 (May – August 2011): หน้า 445 - 455.

- ปัญญารัตน์ ไทยอ่อนสมบัติ. (2555). การจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ประมวล ศรีขวัญใจ. (2550). การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เย็น กุ้ววรรณ. (2556). การจัดการความรู้. เข้าถึงเมื่อ 4 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://th.wisdominside.org/index.php>.
- ยุรดา อรรถธนสาร. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของครูกับการจัดการความรู้ของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). **สังเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนา**. กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สังเวียน ผักไหม. (2550). การจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สินีนานา โพธิ์จัญญาโน. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการความรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกระบือ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิรินธรา คงอ้วน. (2552). ศึกษาการจัดการความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้วิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สืบตระกูล สืบสารคาม. (2554). การจัดการความรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาภรณ์ อินทมาตย์. (2552). การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2556). **ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ประจำปี 2554**. เข้าถึงเมื่อ 4 กันยายน. เข้าถึงได้จาก www.onab.go.th/eBookData/2554.pdf.
- อัญญาณี คล้ายสุบรรณ. (2550). **การจัดการความรู้ฉบับปฐมบท**. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- อำไพ รุ่งวิจารณ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับกระบวนการจัดการความรู้ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.